

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Ju-
goslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
črneve po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celokopi
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nemčija je previdna

Rim, maja.

Mednarodno se Nemčija nahaja prav v zadnjem položaju. Za njeno prijateljstvo kar tekmujejo njeni nekdanji nasprotniki, v zadnjem času predvsem Francija in Italija. Nemški državniki vedo, da je v interesu Nemčije, da se ta položaj čimdalje zavleče, da se Nemčija preneha ne nasloni na eno stran in s fino diplomatsko igro izposluje od ene in druge strani čimveč koncesij. Francija vodi vztrajno že vsa poveljna leta politiko zblizanja in sprave. Briand ne gre za tem, da bi pritegnil Nemčijo v ta ali drugi blok, ni mu na tem, da bi nemško prijateljstvo izrabil proti drugim silam, temveč Briand skuša le doseči popolno spravo med francoskim in nemškim narodom, da prepreči re-ranšo in tako zagotovi Evropi mir.

Povsem drugačnega značaja je fašistična politika približevanja k Nemčiji. Zadnji dogodki jasno kažejo, da hoče Mussolini s to politiko predvsem pritiskati na Francijo. Radi tega se dviga in pada toplota italijanskega prijateljstva do Nemčije vzporedno s padanjem in dvigom francoske populativnosti napram Italiji. Tako je pričel Mussolini z odločno akcijo za zblizanjem z rajhom šele lansko poletje, ko so se pogajanja z Beaumarchaisem razbila. Ko se je v Londonu predvidevala možnost obnovitve sentente cordiale med Francijo in Anglijo, ki bi omogočila sporazum starih, ni hotel stopiti Grandi v pogajanja o razlagi 16. točke pravil Društva narodov iz spoštovanja do Nemčije in je zapretil, da odpove Italija jamstvo proti nemškemu vpadu v Francijo v zmislu lokarnske pogodbe. V času, ko so fašisti viharno pozdravljali prihod nemških ladij, je Grandi v zbornici poudaril potrebo sporazuma s Francijo. To okolnost je nemški tisk tudi takoj zabeležil. Mussolini je dolgo čaka in bo še, preden se odloči odkrito za Nemčijo. Le Francija more Italiji kaj koncedirati. Morebitne koncesije glede Tunisa in poprave tripolitanske meje bi sicer ne bile velike politične in gospodarske vrednosti, a fašistična prestižna politika jih rabi. Uspehov je treba fašizmu in sicer takojšnjih. Najprej koncesije od »ošabne« Francije, potem prijateljstvo z Nemčijo, ki more še le v nedoglednem času obroditi sadove.

Še bolj previdni kakor Italijani so Nemci. »Verspätete Einsichte« je naslovil rimski sodnik nekega velikega kölnskega lista članek o italijanskem laskanju Nemčiji. Prepozno, ko je že Italija v Haagu prav kakor Francija in Anglija pritisnita na Nemčijo, da podpiše Youngov načrt! V resnici nima Italija Nemčiji kaj koncedirati. Vojni odškodnini se je napram Avstriji lahko odpovedala, ko je zato lahko zahtevala povišek odstotka nemških reparacij in ko je Avstrija že davno prej pri vseh upnikih izposlovala odlog izplačevanja. Nemci dobro vedo, da ne more Italija privoliti niti v znižanje reparacij, ker bi jo sicer zadušili dolgovi Angliji in Ameriki. V teoriji se stališči Italije in Nemčije glede revizije mirovnih pogojev in nove razdelitve kolonij krijeta; toda Nemci dobro vedo, da Italija za revizijo mirovnih pogojev ni zato, ker so v Versailles preveč vzeli Nemcem, temveč, ker so premalo dali Italijanom. In kdo naj kolonije odstopi? Francozi branijo svoj mandat nad Sirijo, a tudi Angleži se ne marajo odpovedati Palestini. In ali ne poudarjajo stalno italijanski publicisti, da bi bilo treba morebitni »Drang nach Osten« in na Balkan prav po rimljansko presekati? Nemci ne morejo v kakšen protifrancoski politični sestav, ker bi s tem zaprli pot svojim industrijskim izdelkom v pretežno agrarne države, ki so vezane na Francijo. Nasprotno Nemčija dobro ve, da bo tudi po ratifikaciji Youngovega načrta in izpraznitvi Porrenja ter saarskega ozemlja ostalo med njo in Francijo še mnogo konkretnih vprašanj, na primer izvajanje sporazuma glede saarskega ozemlja, ki zadeva vse nemško gospodarstvo. Francija je kot nakupovalka nemškega blaga na četrtem mestu, medtem ko zavzema Italija šele osmo mesto.

Protifrancoskega sunka v nemški zunanji politiki torej ni pričakovati. Teodor Wolf je smatral potrebno ovreči v posebnem članku komentar nemškega in francoskega desničarskega tiska k njegovemu obisku pri Mussoliniju, in ugotavlja, da je mogoča napram Italiji edina »politična pametna in mirnega diplomatskega izkoriščanja dobrih odnosov«. Treba je poudariti, piše Teodor Wolf, da Mussolini sam, kadar ni na balkonu ali na tribuni, z realno politično treznostjo postavlja meje možnostim in zna ločiti med domisljijo in resničnostjo. Tisti, ki bi radi spravili nemško in italijansko politiko na opolzka tla, ne znajo premočrati splošnega svetovnega položaja in moči posameznih držav ter »vidijo v južnjaškem poletu govorniških manifestacij poročstvo trajne stalnosti. V Italiji ne leži težnja nemške politike, temveč njena težka točka; težka točka radi tega, meni Teodor Wolf, ker se je treba lotiti tega vprašanja z izrednim taktom, premišljenostjo in opreznostjo, ako hočemo priti do kakšnega rezultata. Prav tako previdno je nastopil Curtius v Zenevi. Novi nemški zunanji minister je v tej svoji previdnosti celo premedil rimskega poslanika barona Neuratha, znanega Mussolinijevega občudovalca, in

Vatikanski krogi obsojajo zunanjo politiko fašizma

Rim, 26. maja. x. Te dni se je vrnil iz Pariza francoski poslanik pri Kvirinalu gospod de Beaumarchais, ki se je bil na Quai d'Orsay s svojim šefom več kot pol meseca posvetoval o predlogih gospoda Mussolinija za izravnavo francosko-italijanskega spora. Čeprav se je po razgovorih gospoda Grandija z Briandom v Zenevi lahko vedelo vnaprej, kakšen odgovor bo prinesel iz Pariza gospod de Beaumarchais, se je njegov povratek pričakoval s precejšnjim zanimanjem. Pa kmalu se je izvedelo, kar ni nikogar presenetilo, da je namreč francoski zunanji urad predloge Italije definitivno in v najformalnejši obliki odklonil in da od svoje strani vztraja na tistih predlogih, ki jih je stavil po poslaniku Beaumarchaisu septembra meseca lanskega leta.

Stanje, ki vlada zdaj v vseh krogih fašistične »hierarhije« je torej psihološko razumljivo. Govor g. Mussolinija v Milanu je odgovor na nepremakljivost francoskega stališča. Nasprotno pa je g. de Beaumarchais na »ducejev« govoru v Livornu in Firenci takoj po svojem povratku odgovoril s prireditvijo sijajnega plesa v prostorih poslaništva v palači Farnese, da pokaže, kako Francija mirno čaka, da stopi na mesto razburjenega afekta hladna pamet. O tem plesu kroži med diplomati šala, ki jo je nekdo ob tej priliki napravil, da se namreč ni plesalo na vulkanu, ampak na — blufu, kakor francosko javno mnenje označuje grožnje, ki padajo meseca maja s fašistične tribune druga za drugo na adresu Francije in njenih prijateljev.

Seveda so tukajšnji diplomatski krogi mnenja, da bi bil skoraj že čas, če bi po plimi bojevitih fašističnih zgovornosti nastopila nujno potrebna oseka, ker vodstvo italijanske zunanje politike z grožnjami, ki niso nič drugega ko pritisk, ne bo ničesar doseglo. Je pa višek vsekakor že dosežen. Italija je edina država, ki je svoj vstop v svetovno vojno slovesno in šumno proslavljala. »Corriere della Sera« ob tej priliki piše razum običajnih fraz o latinski civilizaciji, ki se ima ponesti preko mej po vsem Mediteranu, da bo to storil »sijajni« meč rimskega legionarja. Še bolj neokusen je »Popolo di Roma«, ki piše, da je nova Italija »ocean veličine, Niagara moči in vulkan strasti, ki edini more svetu, zasigurati mir«, po svojih legijonih namreč, dočim »Popolo d'Italia« trdi celo, da g. »Mussolini ne piše smernic samo Italiji in njeni zgodovini, ampak celemu evropskemu kontinentu«. Podobno »Messagero«, ki zagotavlja, da vlada danes v Italiji isti duh ko pred 15 leti, ko je Italija vstopila v vojno: duh gotove zmage, »ki bo pod vodstvom fašizma Italiji pokazal nove naloge in cilje«.

V tem duhu odklanja tudi »Tribuna« Briandove predloge za ustanovitev Evropske unije držav in sicer v najostrejšem tonu, češ da Francija sploh nima pravice predlagati miroven načrt za Evropo, ko pa vzdržuje sama vojaške alijanse z drugimi državami. Tembolj je ves diplomatski svet opazil članek vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, ki Briandov predlog Evropske federacije v izredno toplem tonu pozdravlja in zagovarja. »Osservatore«

zavrača kritiko, ki je posebno ostra ravno v Italiji, češ da hoče Francija s svojim predlogom le sebi zasigurati svoje povojno prvenstvo v Evropi. Ta ugovor je že zategadelj neosnovan, pravi vatikansko glasilce, ker je Briand izpolnil samo natok, ki mu ga je 27 evropskih držav, med njimi Italija, dalo 9. septembra 1929 v Zenevi; drugič pa Briand ne predlaga nobene konkretne politične oblike Evropske unije, ampak to popolnoma prepušča sporazumu držav. Obstoječi živahni spori med evropskimi državami (tu »Osservatore« jasno namiguje na dvoboj med Parizom in Rimom) niso zapreka uresničenju Briandovega načrta, ker je izkušnja neštokrat pokazala, da se pri dobri volji premagajo najdivergentnejši nazori. »Osservatore« zaključuje svoj znameniti članek s konstatacijo, da Briandov načrt ni fantazija, ampak ima ogromno možnost razvoja. Briand je dal pobudo, na Evropi je, da jo uresniči. »Ločena Evropa je prinesla svetovno vojno, združena Evropa bo prinesla svetovni mir.«

Ker je znano, da »Osservatore« članek prihaja iz merodajne vatikanske diplomacije same, se njegov pomen tu zelo podčrta. V zvezi z odgovorom Berlina na razne ponudbe fašistične zunanje politike tvori ta članek vatikanske diplomacije indirektno opomin, da naj se merodajni krogi rimske Consulte ne dajo zapeljati po nepremišljeni strasti v politiko, ki more Italiji prineseti le škodo in izolacijo.

Franc. tisk o Mussolinijevih govorih

„Sam Mussolini bi nas zaničeval, ako bi nadaljevali pogajanja“

Pariz, 26. maja. AA. Casopisje se še vedno peča z zadnjim Mussolinijevim govorom. »L'Oeuvre« piše: Zadnji Mussolinijev govor je bil sprejet z vzkliki: Doli Francija! Ti vzkliki ne povzročajo nikakršnega iznenadenja onim, ki vpoštevajo, kako skuša Mussolini ustvariti protistrup proti »strupu«, ki je baje podžigal francosko revolucijo. Zadnji patritiotični pozivi v govorih šefa italijanske vlade so neprestano kazali na Francijo kot na sovražnico fašistične Italije, oziroma Italije.

»Echo de Paris« priobčuje članek Pertinaxa, ki pravi med drugim:

Sedaj je popolnoma jasno, kam meri govor italijanskega diktatorja. Pogajanja, ki so se začela že pred dvema letoma o tem, kako rešiti težka vprašanja med obema narodoma, bo treba odložiti na nedoloten čas. Sam Mussolini nas bi preziral, ako bi nadaljevali pogajanja po njegovih pretnjah. Italija, pravi dalje Pertinax, nima gospodarskih, ne finančnih možnosti, da zgradi mornarico, ki bi bila podobna francoski na njeni sedanji višini. Francija

je s svojimi dejanji pokazala, da so se premotili vsi oni, ki so računali na njeno slabost.

Pariz, 26. maja. d. Mussolini je v Franciji zaradi svojih govorov zaigral vse simpatije. Celo zelo zmerni »Echo de Paris« zahteva, da se pogajanja z Italijo odgodijo za nedoločen čas, ker bi bilo brez koristi, sporazumovati se s kom, ki je že naprej odločen, vzeti s silo to, česar z diplomacijo ne more doseči.

Pariz, 26. maja. AA. »Intransigent« piše o Mussolinijevem govoru v Milanu: Duce je mislil, da mora ponuditi Franciji nesprejemljivo alternativo »ali dragoceno prijateljstvo ali največje sovraštvo«. Ne vemo, ali se spodobi govoriti tako narodu, ki se količjak zaveda svojega ponosa. Tudi Francija se zaveda svoje moči in svojega kredita, toda istočasno se zaveda tudi odgovornosti pred svetom. Zadovoljuje se, da gre z nasmehom preko gotovih nespametnih govorov ter ne odpira ust na stežaj in ne kaže pesti. Ona išče opravičila za gotove hiperbole v gotovih notranje-političnih potrebah po teh govorih.

Angleški tisk je prepričan o mirni rešitvi italo-francoskega spora

London, 26. maja. l. »Daily Mail« je mnenja, da francoski listi pripisujejo govorom g. Mussolinija značaj, katerega nimajo. Interpretacije teh govorov v gotovem delu francoskega tiska so pretirane in zlobne (?). Predsednik italijanske vlade ima zmisel za moralne faktorje, kakor ga na primer Napoleon (ki ga Angleži nimajo radi) ni imel. »Mussolini« tako piše angleški list, »je zadnji, ki bi v blazni avanturi riskiral bodočnost fašističnega režima.« List, ki je precej filofašističen, meni, da bi Francija morala italijanske emigrante bolj brzdati in nadzirati. Končno trdi, da so »nesporazumljenja med francoskim in italijanskim narodom bolj navidezna in da se bodo pojasnila«.

Besede »Daily Mail«, ki se nanašajo na g. Mussolinija, se tolmačijo kot prikrit opomin, naj bi se stvari ne tirale predaleč, ker je znano, da angleška diplomacija dela v zadnjih dneh z vsem svojim velikim aparatom in z vsemi svojimi silami na to, da bi se spor med Italijo in Francijo po nepremišljenih izjavah ne razpihljal v nevaren plamen in da bi se obe državi moralno prisilili, da najdeta bazo sporazuma.

Spričo gospodarskega in finančnega položaja

postavil na njegovo mesto Stresemannovega sotrduka Schuberta.

Grandi je v svojem govoru napravil Nemcem na ljubo srečno potezo, ko je postavil načelo, naj se na mednarodnem pozorišču ne dela več razlika med premaganci in zmagovalci. V tem je Nemec nadvse občutljiv, o zmagi noče nič slišati. Toda fašisti kar ne morejo nehati peti slave Vittoriju Venetu in vedno in vedno ponavljajo, da je njihovo gibanje poglavo koronine iz te zmage. Če govori Turatti v častniški šoli v Parmi ali vzpodbuja fašiste v Bresciji, mora zaključiti svoj govor z vzklikom, da je Italija po Vittoriju Venetu nekaj drugega kot poprej. »Cesarstvo, ki je še leta 1859. vladalo v Lombardiji, leta 1866. v Benetkah in leta 1915.

ja Italije kakor tudi radi politične uadmoči Anglije v Sredozemskem morju britanski diplomati ne dvomijo, da bo Italija zapustila sedanje metode, s katerimi hoče uveljaviti svoje stališče, in uvidela, da ji ne preostane drugega, ko nadaljevanje prijateljske diskusije s Francijo, da se najde pameten izhod iz sedanje situacije. Na vsak način Anglija ne bi mogla dopustiti nobene motnje stanja v Sredozemlju, skozi katerega vodi pot v Indijo.

Tudi Balkan je v očeh angleške diplomacije »noli me tangere«, radi česar intenzivno podpira idejo »Balkanske unije«, ki bi na najenostavnejši in najnaravnejši način rešila namah probleme, ki se skušajo zdaj rešiti po medsebojni tekmi najrazličnejših antagonizmov.

Komunistične manifestacije v Parizu

Pariz, 25. maja. AA. »Havas« poroča, da je pri današnjih komunističnih manifestacijah sodelovalo 7.500 ljudi. Število aretiranih znaša 150, od teh je 34 Indokitajcev in 104 inozemci.

Loucheur o svojem bivanju v Belgradu

Belgrad, 26. maja. u. V vseh tukajšnjih krogih se zelo komentira bivanje Loucheurja in Titulesca v Belgradu. Pred svojim odhodom je g. Loucheur sprejel časnike in jim dal nastopno izjavo:

»Glavni namen mojega prihoda je bil ta, da v raznih zainteresiranih prestolnicah izvem, kake korake so podvzeli za izvršitev haškega in pariškega sporazuma. Lahko rečem, da se s strani Jugoslavije ni bati nobene zakasnitve. Prav tako se poskušam informirati o gospodarskem položaju Srednje Evrope, da bi na ta način mogel nadaljevati s prizadevanji, s katerimi sem pričel v Zenevi 1925. leta. Na tem potovanju sem dobil zelo koristne informacije.«

Nadalje je g. Loucheur izjavil, da je imel veliko čast in da je bil zelo vesel, da je prisetoval slavi kraljeve garde. Predsednik vlade g. Peter Zivković ga je nanjo povabil. Ta veličastna ceremonija je v njem utrdila mnenje in občudovanje naše hrabre vojske. Nadalje je dejal:

»Kakor sem že snoči rekel, ko sem odgovarjal na Marinkovičovo zdravico, sem v Zenevi, Pragi in Parizu ugotovil močan in zdrav smisel, lojalnost in sposobnost Vašega zunanjega ministra. On mi je pri tej priliki dal nove dokaze o svojih lastnostih in ucvrstil sem to prijateljstvo, ki veže mene in njega, Francijo in Jugoslavijo.«

Nato je govoril o težki gospodarski krizi v Srednji Evropi in misli da je skrajni čas, da se pride do končno veljavnega in pozitivnega rezultata v reševanju te krize.

Madžarska opozicija se ne ogreva za Italijo

Budimpešta, 26. maj. AA. Korbiro poroča: V proračunski razpravi je povzel besedo socialdemokratski poslanec Feyer. Govornik je ostro nastopil proti vladni politiki in naglašal, da prijateljstvo Italije ne prinaša Madžarski ne gospodarske ne politične koristi. Feyerjev govor je izzval na desnici strahovito ogorčenost. Predsednik parlamenta Almasy je opetovano opominjal govornika k redu. Feyer je izjavil, da je pristal francoske orijentacije v zunanji politiki. Zatem je zahteval, naj se predsednik parlamenta izjavi o tem ali je res, da bosta predsednik parlamenta in višjega doma o priliki polnoletnosti Otona Habsburškega podala posebne izjave. Predsednik parlamenta je odgovoril, da takih izjav ne namerava podati.

Dunajska vremenska napoved. Nestanovitno vreme, verjetno nevlite.

vladi v Evropi in za zblizanje z Nemčijo. »Toda kako naj Italijani to stanje spreminijo,« se vprašuje ogorčeno rimski dopisnik nekega velikega nemškega lista, »če pa se Italija proglašala za Italijo vojne in zmage in še vedno govori o premaganju Nemčiji?«

Pri vsem tem je treba priznati, da sta se Nemčija in Italija v zadnjem času zelo zblizali. Že sam molk nemškega tiska med francoske in italijanske polemike radi Mussolinijevih govorov, veliko pomeni. Prav tako so smatrali fašisti za uspeh italijanske zunanje politike žigolo dejstvo, da je demokratični »Berliner Tageblatt« odprl predale Mussoliniju. Toda delj Nemčija ne bo šla.

Razgovori španske vlade z voditeljem katalonskega avtonomizma

Madrid, 26. maja. I. Ko je kralj Alfonz z najbližjimi člani svoje rodbine v spremstvu ministrskega predsednika generala Berenguera došel v Barcelono, ga je pozdravilo prebivalstvo s katalonsko zastavo, tako zvano „colgadura“, ki jo je bil rajni diktator prepovedal. Tudi dame so izročile infantinji Izabeli krasen buket, ovit s širokim trakom v katalonskih barvah.

Pri banketu, ki ga je župan prof. Gill priredil kralju in pri katerem so bili navzoči župani vseh španskih velikih mest, je grof Gill v svoji napitnici kralju izjavil, da je izbral historično dvorano barcelonske mestne posvetovalnice zato, ker je svetišče katalonskih tradicij in zato središče dosedaj še neizpolnjenih upov katalonskega naroda.

Na to napitnico je odgovoril general Berenguer, da je vlada pripravljena posebne želje vseh delov države natančno proučiti in jih po možnosti izpolniti. Pri tem se bo dala voditi od resničnega vpoštevavanja in spoštovanja starih tradicij, katere on smatra kot najvažnejšo podlago življenja narodov.

V intervjuju s časnikarji je predsednik vlade izjavil, da je videl katalonsko zastavo, katere mu je ljuba. Kakšnega določnega programa za rešitev katalonskega problema pa vlada še nima. Kralj, ki se bo v Barceloni delj časa ustavil in tam imel naravnost svoj dvor, iz katerega bo napravil izlete po vsej deželi, hoče zbrati vtise in poslušati želje prebivalstva, nakar se bo odločil, kako Kataloncem konkretno ugoditi.

Položaj v Kataloniji je tak, da ogromna večina prebivalstva hoče slejkopraj ostati združena s Španijo, zahteva pa najodločnejše vrnitev avtonomije. Namera Primo de Rivero, da katalonsko zavesti potlači, se je popolnoma ponesrečila. Nova vlada, čeprav nima konkretnih ciljev v tem pogledu pred seboj, dobro čuti, da je nekaj treba storiti.

Iz razgovora s predstavniki štirih katalonskih provinc je general Berenguer dobil vtis, da Katalonci v prvi vrsti zahtevajo spoštovanje njihovih narodnih osobin, predvsem jezika in kulture ter da hočejo gospodarsko in finančno

politične zahteve zaenkrat odstraniti z aktualnega dnevnega reda, dokler vlada ne bo pristopila h konkretni izdelavi nove ustave, ki naj bi štiri province Katalonije združila v eno pokrajino s popolnim „self-governementom“.

Kako daleč misli vlada iti, ni znano. Na vsak način je pričakovati kakke lepe geste, če ne že kaj drugega; vendar pri tem ne bo smelo ostati. Vlada se razgovarja z voditelji zmerne katalonizma, uglednim bivšim ministrom Cambó, ki je danes predsednik najmočnejšega španskega konzerna, tako zvanega „Chade“, to je Špansko-ameriške električne družbe. Kralj želi, da bi vstopil v prihodnjo vlado grofa Alba, s katerim sta velika prijatelja, dasi je Alba liberalce, Cambó pa katoliški konservativce. Toda Cambó je izjavil, da ne vstopi, dokler se vlada ne loti konkretno katalonskega vprašanja. Razgovori za njegov vstop v madridski kabinet se pa nadaljujejo, ker je Alba izjavil, da bo smatral podelitev prave avtonomije Kataloniji za poglavitno nalogo svojega kabineta.

Konferenca v Dubrovniku

Dubrovnik, 26. maja. z. Konferenca gospodarskih zbornic v Dubrovniku je danes ob pol 10 nadaljevala svoje delo. Na dnevnem redu so bili referati o povzdigi sadjarstva in živinorejstva. Govorila sta Stanojevič, predsednik belgrajske trgovske zbornice in tajnik Bošković. Popoldne so se sestali vsi zbornični tajniki radi sestave resolucij, ki se bodo predložile plenumu.

25. dan belgrajskega procesa

Belgrad, 26. maja. m. Danes je bil 25. dan razprave proti Bernardiču in tovarišem. Pri tej razpravi so bili navzoči vsi obtoženci, ker je Bernardič kazni, ki mu jo je sodišče naložilo, potekla in sta ozdravela oba bolna obtožena dr. Lebovič in Levnajič. Od notranjega ministrstva je dobilo sodišče obvestilo, da se da uradnemu sodniku dr. Farkašu iz Zagreba dovoljenje, da izpove, kar ve o obtoženem Jalašiču.

Dr. Farkaš je izpovedal, da je pri obtoženem Jelašiču ugotovil srčno napako in veliko duševno razburjenje. Srčna napaka je težke narave in starejšega datuma. Zato je bil mišljenja, da naj se Jelašič pošlje v bolnišnico. To pa ni bilo mogoče, najbrž radi nedokončane policijske preiskave. V takem slučaju mora, pravi priča, priti do kompromisa med zdravniškim in policijskim stališčem. Kljub temu pa je dobil Jelašič olajšave in je bil radi tega zaprt v pisarniški sobi.

Predsednik čita mnenja izvedencev o pismih, kar smo že poročali. Ker pa tisti razpravi obtoženi Bernardič ni prisostvoval, mu je predsednik prečital mnenje. Bernardič pravi, da teh pism on ni pisal in da je prepričan, da je njegov rokopis do bro potvoren.

Bernardič protestira proti pisanju zagrebških „Novosti“, češ, da tendenciozno poročajo. Tudi odvjetniki so se temu pridružili. Zagovornik dr. Bertič je med drugim prečital poročilo zagrebških „Novosti“ o razpravi v petek in protestiral proti takemu pisanju.

Predsednik je nato dal vsem časnikarjem nalog in navodilo, da točno poročajo. Glede pisanja „Novosti“ imajo zagovorniki odprto pot postopanja po tiskovnem zakonu. Nato so se čitali razni akti. Zagovorniki so predlagali, da naj se pozove priča Cesarne, pisatelja iz Belgrada, ki naj priča o vtisu eksplozije na Zrinjevcu.

Državni tožilek je predložil dr. Krnjevičovo spomenico Društvu narodov o stanju v Jugoslaviji kot dokaz destruktivnega in protidržavnega delovanja dr. Krnjeviča in tovarišev v inozemstvu. Citajo se članki v italijanskem listu „La vedetta d'Italia“. V članku so citati iz spomenice dr. Krnjeviča, poslani siru Drumondju. Ugotovljeno je, da je ta tekst identičen. Citajo se članki iz „Reichspostec“, ki jih je v istem namenu predložil državni tožilek, to je kot dokaz destruktivne akcije proti naši državi. V istem cilju je predložil državni pravdnik pismo dr. Košutiča svoji soprog Miri Košutičevi, čigar vsebina je prav tako zelo značilna za delovanje hrvatskih emigrantov v zvezi z današnjimi obtoženci. Zagovorniki so pri tej priliki ugotovili, da ti novi dokazi državnega tožitelja ne dokazujejo ničesar posebnega proti dr. Mačku.

Državni tožilek je predložil pismo, ki so ga našli pri Prpiču in ki mu ga je baje pisal Hadžije z ozirom na nov način zagovora obtožencev. Ob eni je bila razprava prekinjena in se bo nadaljevala jutri.

Proces proti Predavcu

Zagreb, 26. maja. z. Danes se je nadaljevala razprava proti Josipu Predavcu. Predavec se je opravičeval, zakaj Glavna zadruga leta 1928. ni imela obnega zbora. Ko se je nameravala sklicati ta skupščina, je prišlo do burnih dogodkov. Predavec odklanja, da bi bil on kakršenkoli referent ali jača oseba v Glavni zadrugi. Tam je delal v glavnem ravnatelj Ružič. Predavec se je samo zanimal za parcelacijo posestva Pribislavci. Pri Seljački banki za to ni napovedal stečaja, ker je vlada sanirala vse zadruge in se je pričakovalo, da bo prišlo tudi do sanacije te zadruge. Ob strogih odpisih ne bi izgube znašale več kot 700 do 800 tisoč Din. Nato so se čitala poročila raznih izvedencev. Jutri se bo razprava nadaljevala.

Priznanje düsseldorfskega vampirja

Düsseldorf, 25. maja. n. Peter Kürten, katerega je sedaj res smatrati za düsseldorfskega vampirja, je pri zaslišanju priznal, da je umoril 8-letno Rozo Ohliger, da ji je zadal z nožem 13 ran, polil s petrolejem in zažgal. Ravno tako je priznal, da je umoril invalida Scheera, ki je za ta umor vedel. Priznal je tudi umor Jerice Alberman in služkinje Marije Hahn. Zaslišana je bila tudi Kürtenova žena, pri čemer je policija dobila veliko obtežilnega materijala. Kürten pa tajni umor prostitutke Eme Gross. Njegova žena je bila aretirana za to, ker ga je svarila pred policijo. Prepeljali so jo v blaznico. Tudi Kürten sam je popolnoma skrušen. Iz zasliševanja se je tudi dognalo, da bila dekleta v tovarni, kjer je Kürten delal, naravnost zaljubljeni vanj. Drugi delavci tovarne pa so izjavili, da je bil Kürten zelo hitre jeze in brutalen. Ko je ena izmed njegovih ljubink slišala, da je bil aretiran, je rekla: „Lump je vsekakor, toda düsseldorfski morilec on ni.“

Orožnik ustrelil kmečkega lanta

Novo mesto, 26. maja. (Tel.) 26. maja okrog treh zjutraj so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov 25-letnega Franca Kukmana iz Loč pri Novem mestu, ki ga je obstrlel neki orožnik, ki se nahaja na dopustu. Stvar se je dogodila tako-le:

Skupina fantov je bila v gornji Kosovi gostilni, ko so se ponoči vračali prepevaje domov, je dotični orožnik, tihoč za nekim grmom, zakričal: „Stoj!“ in pričel streljati. Zadel je Kukmana s štirimi strelji v trebuh. Vzrok napada ni znan. Kukman je bil takoj pripeljan v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Kljub hitri zdravniški pomoči pa je ob dveh popoldne podlegel poškodbam. Poleg Kukmana pa je bil ranjen tudi neki Kraševac, ki so ga pa v bolnišnici samo obvezali.

Smrt canterburyskega nadškofa

London, 26. maja. v. Bivši nadškof v Canterburyu lord Davidson je v nedeljo ponoči po daljši bolezni umrl v starosti 83 let radi slabosti srca in starostne oslabilosti. Ze kot mlad škof je gojil načrt, da bi zgradil most med narodnimi cerkvami in po fuziji narodnih cerkva omogočil zvezo z Rimom. Lord Davidson, ki je dovolil ruski pravoslavni in armenski cerkvi asil v Angliji, je spadal s Švedom Federbomom in nekaterimi nemškimi visokoškolskimi profesorji med navdušene zastopnike za združitev cerkva. Na mednarodnih kongresih je ponovno nastopal za združitev cerkvenih organizacij, stojičih izven katoliške vesoljne cerkve, pod predsedstvom Anglije in Amerike. Vendar mu je sestava izven rimske cerkvene Unije šla prepočas. Bal se je, da svojega življenjskega cilja ne bo več dosegel in je začel zato delovati za zblizanje svoje cerkve z rimsko katoliško cerkvijo. Pripravil je angleški cerkveni zbor od tega, da je katoliciziral liturgijo, katera pa je bila potem v poslanski zbornici po strastnih govorih dvakrat odklonjena z majhno večino. Očitno se je Davidsonu, da je hotel suverenost angleške državne cerkve prodati za ceno kardinalskega klobuka. Kmalu potem, ko je bila njegova liturgija odklonjena, je stari cerkveni knez demisijsiral.

Mussolini v Milanu

Milan, 26. maja. AA. Predsednik vlade Mussolini je večeraj nadaljeval s svojimi poseti pri raznih javnih ustanovah. V vojašnici polka artiljerijske konjenice je prisostvoval predavanju zanimivih vežb. Odtod se je napotil v civilni stadion, kjer je pregledal 45.000 balil in avantgardistov. Zvečer mu je prebivalstvo pod vodstvom milanskih fašistov priredilo na trgu „Scale“ viharne ovacije. Mussolini se z balkona obišinske palače zahvalil milanskemu prebivalstvu za veličastno prizore življenja in energije, ki jim je bil priča tekom svojega bivanja v Milanu.

Slovanska vzajemnost

Varšava, 26. maja. AA. Včeraj je bila v Poznaniu praznovana prva obletnica zasajenja Slovanske lipe, ki naj služi za simbol kulturnega sodelovanja med vsemi slovanskimi narodi. Pri tej priliki je bilo izrečenih več govorov z vzkliki Masaryku ter njunima Velikanstvom kraljeva Aleksandru in Borisu. Prav tako so bile na tej svečanosti odsvirane vse štiri narodne himne.

Spopad na nemško-poljski meji

Varšava, 26. maja. n. Ponoči od sobote na nedeljo je prišlo pri Münsterwaldu na desnem bregu Visle ob poljsko-vzhodni pruski meji do spopadov med poljskimi in pruskimi obmejnimi četami. Po poljskih opisih so najprej začeli Nemci streljati na Poljake in prišli dva poljska častnika na poljskih tleh ter ju odpeljali v avtomobilu proti Schneidemühlu. Poljske oblasti so uvedle strogo preiskavo. Uradni list Gazeta Polska piše, da je bil nemški napad nečuten, ker so bili dosedanja odnošaji med obema državama miroljubni ter napoveduje, da bo Poljska storila v Berlinu potrebne korake. Pri spopadu sta bila dva poljska vojaka smrtno ranjena, en nemški vojak pa težko ranjen. Po nemškem opisovanju pa sta dva poljska obmejna uradnika preokračila mejo in vdrla v avtomobilu obmejni policijski urad, kjer so ju vjeli. Uprla sta se z orožjem in ranila nemškega uradnika.

Zeppelin v Rio de Janeiru

Newyork, 26. maja. n. Zrakoplov Zeppelin je večeraj ob 7.30 zjutraj pristal v Rio de Janeiru. Rio de Janeiru, 26. maja. AA. Zrakoplov „Groß Zeppelin“ je odplul v Pernambuco.

Miss Johnson se je zlomil propeler

London, 26. maja. AA. Na poletu v Sydney je pokvaril miss Johnson propeler, ki je moral biti obnovljen. Letalka bo posetila pozneje Camberro, glavno mesto Avstralije, in Melbourne. Letalka je že prej zlomila propeler, ko je pristala pri Inceinu v bližini Rangoonu. Novi propeler ji je daroval neki tamošnji letalec.

Kuga v Egiptu

Kairo, 26. maja. AA. V vasi Talbieh pri piramidah so ugotovili 36 primerov kuge. Trije bolniki so že umrli. Oblastva so izdala energične ukrepe, da se kuga ne razširi.

Zagrebaška vremenska napoved. Povečini oblačno. Deževno vreme.

Malta se je pomirila

London, 26. maja. d. Položaj na Malti se po atentatu na lorda Stricklanda ni poslabšal, kakor se je bilo bati, ampak celo zboljšal.

To je pripisovati uvidenosti voditeljev katoliške narodne stranke, ki so angleški vladi zajamčili, da njihovo gibanje ni naperjeno proti britanski kroni, koje najlojalnejši podaniki so, ampak le proti sedanji avtonomistični vladi z lordom Stricklandom na čelu, ki žali tradicionalna čustva prebivalstva in je dal brez razloga odgoditi volitve ter očitno stremi za ukinjenjem avtonomije, ki jo je Anglija podelila Malti leta 1921.

Katoliška narodna stranka najodločnejše obsoja atentat na Stricklanda, s katerim ni v nikakršni zvezi. Psihološko razpoloženje za razburjenje duhov je dal lord Strickland s svojo protiljudsko politiko na Malti. Atentator Miller sam je sicer nacionalist toda angleškega pokolenja in epileptik.

Narodna stranka energično zavrača sumničnija, da bi bil njen pokret količkaj v zvezi s fašistično iredento.

Angleška vlada je ta zagotovila, ki jih je podal sam vodja nacionalne stranke, bivši minister Ugo Mifaud, ki biva te dni v Londonu, vzela z zadovoljstvom na znanje.

Istotako beležijo listi z veliko pozornostjo izraze odkritosrčnega sožalja nad brezumnim atentatom, ki jih je objavil „Osservatore Romano“.

Dne 24. t. m. je papež sprejel dosedanjega angleškega poslanika pri Vatikanu, sir Chiltona, ki je imenovan za poslanika v Čili. V tej poslovilni avdijenci je sveti oče izrazil upanje, da bo angleška vlada položaj na Malti proučila z večjo blagohotnostjo napram vernemu in lojalnemu malteškemu ljudstvu kakor doslej, ko je preveč zaupala ljudem, ki ljudstva ne razumejo in njegovih čustev zadosi ne spoštujejo.

Zdi se, da je s temi dogodki nastopil preobrat k boljšemu in da bo vlada g. Macdonalda v svoji znani liberalnosti konflikt na Malti likvidirala.

Olenziva Heimwehra proti Schobrovi vladi

Dunaj, 25. maja. n. V Vorarlbergu je imel večeraj ob priliki desetletnice tamkajšnjega Heimwehra dr. Steidle zopet oster govor proti Schobrovi vladi. Grajal je, da vlada ni lojalna, ker na željo dunajskih marksistov izpolnjuje zahteve inozemskih socialistov po razorožitvi, in da je notranji minister Schumi zamenjal ministrski stolec s pivskim stolcem. Vprašal je, ali hoče Avstrija rajše parlamentarno poginiti ali pa z energičnimi metodami napraviti red.

Generalni ravnatelj družbe Alpine Montan Gesellschaft dr. Apold je na nekem zborovanju ve-

leindustrijev v Leobnu ponavljal hude napade na vlado, češ, da avstrijska uprava dela samo za to, da vleče iz substance obresti in davke. Državni proračun je treba odločno spraviti v red, sicer tej mali državi ni več pomoči. Tega zborovanja so se udeležili tudi vodilni veleindustriji iz Nemčije, kakor Thyssen in Krupp. Tudi voditelji Stahlhelma, princ Viljem Pruski in vojvoda Sachsen-Koburg-Gotha sta se zborovanja v Leobnu udeležila kot gosti. Vodstvo stranke Velenemceev je večeraj sklenilo, da bo brez pridržka podpirala vlado dr. Schobra, ker je utrdil državno avtoriteto in notranji mir.

Vodja Indcev Patel aretiran

Debata v angl. parlamentu — Krvave demonstracije se nadaljujejo

London, 26. maja. AA. Sedanji vodja pokreta civilne neposlušnosti v Indiji Patel je bil aretiran.

London, 26. maja. n. Danes popoldne je bil v poslanski zbornici razgovor o položaju v Indiji, katerega je povzročila nezaupnica članov levega krila delavske stranke proti ministru za Indijo. Razgovor ni otvoril interpelant sam, temveč bivši konservativni državni tajnik za Indijo Lord Winterton, ki je izjavil, da vlada in indijski podkralj lahko računata na lojalno podporo konservativne stranke Nacionalni pokret v Indiji stremi samo za tem, da osmeši indijsko vlado in vodi proti njej obstrukcije. Svaril je ministra, naj se ne pogaja z nacionalisti, dokler bodo nemiri v Indiji še dalje trajali. Narodni pokret v Indiji je deloma indijskega izvora, deloma pa organiziran po inozemskih komunističnih agitatorjih, ki so bili izučeni v bolševiški šoli v Taškentu. Delavski poslanec Westow je nato izjavil, da ne nemiri v Indiji nastali zato, ker so bili v Simonov odbor imenovani samo angleški parlamentarci, indijski voditelji strank pa

ne. Dalje je zahteval, da morajo biti politični jetniki v Indiji internirani v zdravih razmerah, ne pa v „peklu indijske ječe“.

Bombay, 26. maja. AA. V okolici solnega skladišča v Vadali je bil po današnjem dopoldanskem napadu red ponovno vpostavljen. Redarstvo je prijelo 40 prostovoljcev. Število vseh aretacij znaša 94. Razen tega je redarstvo oddalo v zapore 47 gledalcev. V spopadu med množico in redarstvom je bilo 18 oseb ranjenih. Sedem oseb je dobilo težje rane.

Rangoon, 26. maja. AA. V spopadu med domačini so bile tri osebe ubite, 80 pa ranjenih. Deset oseb je dobilo težke poškodbe.

Rangoon, 26. maja. AA. Neredi so se popoldne ponovili. Popoldne je bilo 10 oseb ubitih, več kot 250 pa ranjenih. Med temi sta tudi dva oficirja policije. Trgovine Evropecev so bile zaprte.

Občni zbor zveze vinskih trgovcev

Belgrad, 26. maja. AA. V hotelu Imperijal se je vršil občni zbor centrale Združenja veletrgovcev z vinom kraljevine Jugoslavije s sedežem v Belgradu. Občnemu zboru je predsedoval Bruno Moser, navzoči pa so bili delegati iz vseh banovin naše kraljevine. Sekcija veletrgovcev z vinom v Ljubljani sta zastopala predsednik sekcije Vilko Mejac iz Komende in Aleš Pavlin iz Podbrezja.

Razpravljalo se je o splošnem položaju našega vinarstva, ki se nahaja v veliki krizi, tako naše vinogradništvo, kakor tudi trgovina z vinom. Z zadovoljstvom se je ugotovilo, da je zavod za pospeševanje zunanje trgovine pri ministrstvu za trgovino posvetil posebno pozornost težkemu položaju vinarstva. Ta zavod je predlagal, da naj se celo pošljeta dva delegata v posvetovalni odbor za pospeševanje zunanje trgovine, ki naj svetujeta v vprašanjih, ki se nanašajo na interese vinogradništva.

Med drugim je občni zbor sklenil, naj se pri merodajnih faktorjih podvzamejo koraki, da se izvozne premije na vino odobrijo tudi pri izvozu pod 50 hl, kar bi bilo posebno ugodno za vinogradnike v ljubotemskem in ormoškem okolišju ter v Slovenskih goricah pri izvozu njihovih finih in sortiranih vin.

Občni zbor je pooblastil predsedstvo, da naj v prvi vrsti olajša izvoz vina. V sporazumu z glavno zvezo vinogradnikov naj zaprosi pristojne oblasti, da odobre spremembe pravilnika za izvrševanje zakona o vinu. Sklenilo se je, da naj se v vaškem oziru podpira samo izdelovanje naravnih sadnih in grozdnihi sokov brez alkohola iz domačega

Drobne vesti

Bukarest, 26. maja. n. Loucheur je danes z londonskim romunskim poslanikom Titulescom došel iz Belgrada z ladjo v Bukarest, kjer ga je sprejelo številno občinstvo.

Dunaj, 26. maja. AA. Danes popoldne je sprejel predsednik republike dr. Miklas v oprostilni avdijenci jugoslovanskega poslanika dr. Miloje Milojeviča.

Mainz, 26. maja. AA. Otvoritev državnega kongresa invalidov se je pretvorila v manifestacijo francosko-nemškega prijateljstva. O tem prijateljstvu je govoril francoski delegat.